

"Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi ancak Allah'a kalmıştır. Sonra Allah onlara yaptıklarını bildirecektir." Bu ayet Nur cemaatindeki ayrılıklara bakar mı?

Harici / Vehhabi cahillerinin en büyük sapkınlıklarından birisi de kâfirler ve dallinler hakkında nazil olmuş ayeti müminlere tatbik etmeleridir.

Kur'an ayetlerini sağlıklı bir şekilde anlayabilmek için, öncelikle ayetlerin iniş sebebi, siyak ve sibakı, ayet hakkında başka bir ayette izah var mı yok mu, hadislerde bu ayet hakkında bir tevil ve tabir yapılmış mı onlara bakmak gerekir. Bütün bunlara bakmaksızın ayetin direkt mealı ile sağa sola saldırmak, tam bir ahmaklık ve cehalet örneğidir.

"Dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi ancak Allah'a kalmıştır. Sonra Allah onlara yaptıklarını bildirecektir." (En'am, 6/159)

Müşriklerin durumu bildirildikten sonra 154. âyetten itibaren Yahudi ve Hristiyanların dini gruplaşmalarına işaret ediliyor. Bu âyeti gayri müslimler hakkında düşünen âlimler yanında, Müslümanlar arasında çıkan bid'at fırkalarını kapsayacağını düşünenler de vardır. Ayet, dinin hükümlerinin bir kısmına inanmayan ve böyle bir parçalanmadan ileri gelen fırkalara da şamildir.

Fakat dinin kesin hükümlerini inkâr etmeyen muteber içtihad, fikhî mezhep, tasavvufî meşreb veya uygulamada ortaya çıkan dini hizmet gruplarını bu âyeti ileri sürerek mahkûm etmek, bu ayeti yanlış anlamak olur. Onun için müfessir İbn Kesir: *"Zahir olan odur ki ayet; Allah'ın dininden ayrılan ve ona muhalif olanlar hakkındadır."* diye uyarılmaktadır.

Bu ayette Yahudi ve Hristiyanların dini gruplaşmaları birinci planda, Şia, Haricilik, Mutezile ve benzeri bidat fırkalar ikinci planda değerlendiriliyor. *Nakşilik, Kadriyelik, Nurculuk, Süleymancılık* gibi hak meslek ve meşrepler, bu ayetin konusu ve kapsamında değildirler. Çünkü bu hak meslekler İslam inancına sınıksız sarılmış batıl bir düşüncesi olmayan meşreplerdir.

Mesela, Nurcular ile Nakşiler arasında dini/ameli hiçbir ayrışma bir bölünme bir

husumet bir parçalanma söz konusu değildir. Onların ayrışması tamamen hizmet metodu fitrat farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Tek bir ordunun havacı, karacı, denizci sınıflarına ayrılması gibi.

Mezheplerin ihtilaf ettiği kısım, dinin muhkem ve esas kısmı değil dinin teferruat ve detay kısımlarıdır. Kur'an ve sünnetin yüzde doksanlık kısmı muhkem ve esas olup yoruma kapalıdır, burada ihtilaf ve farklılık caiz olmaz. Bunlar ekseri iman ve farz olan kısımlardır. Kimse bu alanda fikir yürütemez herkes bu alanda ittifak etmek zorundadır. *Faizin haram zekatın farz olması gibi.*

İhtilafın ve farklılaşmanın olduğu kısım ise, daha çok Kur'an ve sünnetin yüzde onluk müteşabih ve yoruma açık olan teferruat kısmı içindir. Mezheplerin gezindiği noktalar Kur'an ve sünnetin yoruma açık bu yüzde onluk teferruat kısmıdır. Bu sebeple dinin teferruat olan bölümlerini muhkem sınıfına sokmak ve mezheplerin bu noktalardaki ihtilaflarına yanlış bakmak doğru olmaz. Allah ve Resulü (asv) kasıtlı ve bilinçli bir şekilde bu yüzde onluk teferruat kısmı yoruma açık bırakmıştır ki her coğrafya, iklim ve kültür erbabı kendine uygun esnekliği bulabilen ve ona göre hayatını dine uyarlayabilsin. Bu ciheti ile İslam evrensel bir dindir bütün iklim, coğrafya ve kültürel farklılıkları ve kimlikleri bünyesinde hazmedebilir.

Mezheplerin asıl ihtilaf noktasına yukarıda bir parça değindik. İhtilafın felsefesi insanlığın teferruatta cem olmasının imkânsızlığıdır. Bu mana ve felsefe anlaşıldıktan sonra, ihtilafın teknik kısmı ve detayları o kadarda önemli değildir. İhtilafın teknik kısmını bütünü ile burada izah etmemiz mümkün değildir.

Müteşabih ayetlerin yoruma açık olması, hadislerin senedindeki ihtilaflar, tefsir usulündeki farklılıklar, içtihatındaki kabiliyetler ve bunların derece ve mevkilerinin muhtelif olması gibi, bir çok teknik detaylar ihtilafa gerekçe olmuştur. Usul kitaplarında bu ihtilaflar uzunca izah edilir.